

Artivisme: una forma de desaprendre

 quaderndelesidees.press/artivisme-una-forma-de-desaprendre/

9 d'octubre de 2023

Fotografia de Marc Saña de l'acció feminista realitzada pel col·lectiu DACS (amb Ariadna Galiana Forca, Frank i Xavier Núñez) el 3 de setembre de 2023 a Sabadell.

Artivisme: una forma de desaprendre dels carrers i places a les aules i sales de museu, un viatge d'anada i tornada per continuar ballant.

(*Nota a la lectora: no t'espantis si no entens massa, llegeix l'article intentant descobrir què vull resoldre, i m'ho fas saber. Per mi, en la lectura ja ets també part de la peça. Agraïda!)

Desaprendre de pràctiques normatives que ens impacten des de molt petites, estiguem on estiguem del planeta. Ara bé, si neixes en un cos blanc ja t'interseccionen molts privilegis que en altres cossos esdevenen motiu d'opressió; com si t'assignen el gènere; com si t'assignessin l'orientació sexual, com si et diuen «va, tu ets capaç» i tantes altres coses que, per «no patir», no sortir de la norma en molts espais que fins ara n'hem dit educatius, en lloc d'animar-te a descobrir qui ets, en comptes d'això, ens sentencien a replicar mandats i patrons per ser acceptades per «l'altre», i a sobre en diem aprenentatges.

Desaprendre d'aquest sentir l'art com una acció d'observació, passiva en comptes d'un lloc de trobada per trobar-nos i construir juntes pensament crític i acció política conscient pel canvi, la memòria i la transformació, des de l'ara i avui. Les ferides al centre i les cures per cosir, les tradicions per posar consciència i la memòria per recordar i celebrar que estem aquí. De les illes de tensions amb la norma, fer-ne performance, instal·lació en relació i creació comunitària, de la matèria: llum i ombra.

Desaprendre comptant amb referents d'aquí i d'allà, vius i morts; de km 0 o de kilòmetres enllà. Sentir que som autores totes del que creem en les trobades; on la persona dinamitzadora/activadora horitzontalitz des de la responsabilitat tot allò que sorgeixi, on l'esperit sigui crear des del que no sabem, compartir inquietuds pròpies i així trencar amb el binarisme mestre/alumne, monitora/usuària, museu/visitant, actriu/espectadora, ciutadà/funcionari...

Desaprendre de tot juntes en «conversatoris» sobre les arts, que es poden donar en molts llocs: carrers, places, museus, escoles, instituts, universitats, espais cooperatius, esplais, passadissos, comiats, benvingudes, ajuntaments, i tots tenen valor, acabin en un article, o en un arxiu sonor per a un record per a les presents, on sumar un altre present més endavant. Creant coneixement, juntes hi posem valor.

Desaprendre per tenir un peu a cada esfera-espai de construcció citat, de creació de coneixement possible, i ballar-ne els sabers que s'hi parlen, tot esquinçant amb el dins i fora, el jo i l'altre, i sentir més la comunitat que en cada espai es crea des dels «no sabers», que entre totes situem i reconeixem d'on venen, i el cos que ho comparteix amb compromís i consciència fa realitat amb l'escoltadora.

Sabers bruts que no cal netejar, ni fer-se dins un cub blanc, només tal com estiguin, documentats o no, són viscuts per la següent trobada amb tu mateixa i en relació amb l'altre; de tu depèn el ser i estar.

Comptem amb tu per Desaprendre!

Experiències del Desaprendre, des de l'artivisme

Fotografia de Marc Saña de l'acció feminista realitzada pel col·lectiu DACS (amb Ariadna Galiana Forca, Frank i Xavier Núñez) el 3 de setembre de 2023 a Sabadell.

Desaprendre fent tradició amb L'Animalada, associació de músics i balladores de Sabadell des de fa quinze anys, de vint de la seva existència, em possibilita any rere any desenvolupar l'artivisme a través de l'acció artística i de memòria a la ciutat. Són tres festes l'any: la primera és el dijous abans de festa major i, amb la CFPS, Comissió de Festes Populars de Sabadell, i altres entitats de cultura popular, apropem una mirada crítica i de revisió a través de cercavila amb danses pensades, un pregó amb referències a l'acció política des de les institucions, «conversatoris» previs, reunions per construir narrativa amb menuts i menudes a la tarda. Aquest any hi hem incorporat nous elements als tradicionals capgrossos dels quatre animals del Rodal de Sabadell (el Porc Senglar, el Llop, la Cadenera i la Guineu) per a les persones petites de l'associació, i així anar significant i possibilitant l'expressió de veus invisibles fora de l'entitat, culturalment parlant.

Hi ha més moments per descriure del «dijous abans de la festa major» de la ciutat, però m'aturo aquí per correlacionar el que suposa la trobada en una altra esfera d'acció artística que em travessa, l'escola; i és en aquest moment quan jo soc element de festa i tradició, que no mestre, i les alumnes participants aplegades per la convocatòria i juntes reproduint pràctiques no normatives, inventades, nostres, de totes, no com aquelles de què volem desplaçar-nos: pregó de festa major oficial, net, amb convidat d'honor, pompa i luxe, ben de blanc a la plaça de l'ajuntament, al centre de la ciutat.

Nosaltres a la plaça del Mercat o allà on també s'han situat les «barraques», l'espai que creix amb l'entitat i es fa un lloc en el programa per l'oci nocturn i de tradició, des d'allò brut, improvisat, de poc se'n fa molt, com la celebració dels «titius» i els «menjaflams» el diumenge de festa major, i «el Saballut de Ferro» a la tarda del darrer dia, tot dinamitzat per una altra entitat cultural alternativa de la ciutat, la Sèpia Verda. Amb aquesta comunitat compartim la resistència i focus de tensió respecte a la crisi cultural i artística que pateix la nostra ciutat en els darrers trenta anys.

De l'escola al carrer, des de la tradició, juntes!

Amb Contes de Prop, companyia de «contacontes», ens resignifiquem algunes: nosaltres ens compartim allà on ens volen com a dinamitzadores, mediadores, gestores d'un instant de revisió, de reflexió i de creació col·lectiva a través del llibre il·lustrat, sense bambolines, on totes hi som; i interpel·lem l'audiència des de l'acció política, tenim cura de l'espai sonor, la disposició en l'espai de totes, abans i durant l'acció artística, i els diners que generem els donem al Grup d'Esplai La Baldufa – Can Puiggener des dels inicis, farà deu anys aviat, per possibilitar l'acció de lleure en aquest territori precari de la nostra ciutat. M'aturo, perquè de nou és una oportunitat tant per a l'alumnat com per a les famílies de viure plegades «unes gotetes de realitat» del que passa a l'aula, ja que els cossos són els mateixos i en l'instant compartit estem en un altre lloc totes.

De l'aula a la biblioteca, patis de museus o de cases amb valor patrimonial de la ciutat, carrers, des del paraigua de fires com el «Mescla't» i programes d'acció cultural com «Ventilem armaris», del 8 de març i de la festa major de Sabadell, pròpiament, coorganitzat per l'ajuntament amb diverses entitats i les seves representants; festivals com el «Vet aquí Sabadell» o «La Regadora», en què militem juntes des de l'acció artísticoliterària, conscients que som «una illa» on tu també hi caps, per petita que siguis, tu la fas gran concretant en l'instant compartit!

Fer de les institucions, els museus, escola de totes, on totes aprenem i desaprenem del que ens oprimeix.

Fotografia de Marc Saña de l'acció feminista realitzada pel col·lectiu DACS (amb Ariadna Galiana Forca, Frank i Xavier Núñez) el 3 de setembre de 2023 a Sabadell.

Des de l'aula, que pot ser vora el riu, en una sala de museu, de Sabadell o de Barcelona, es convida l'alumnat, famílies i mestres a mirar l'art com una eina per entendre's i entendre el món; on produir només des de la representació en paper o altres matèries, com el cos, com un lloc de trobada on ens preguntem: com hem arribat fins aquí, quina problemàtica del nostre entorn volem resoldre; com des del lloc de l'autora en una creació, que pot ser d'una companya, o en un cubicle blanc, i quina és la problemàtica que planteja, conversem, i com la resol l'autora, i així per convertir-nos totes en productores d'art: tant les que mirem com les que activem. Juntes per qüestionar-nos contradiccions pròpies i de l'altre, que estan a prop en els llocs de trobada que proposem, com hem dit: lluny, al carrer, a museus, a galeries locals.

Curadores pedagògiques, mediadores d'art, resignifiquem-nos les que ara som a molts llocs i trobem-nos des de l'acció política a revisar amb l'art el que ens fa trobar aquest aquí i ara conjunt.

Si la paraula és realitat, diguem-nos-ho des d'aquí i anem a altres llocs, com quan llegeixes un poema i et sembla entendre poc on et duu, poetitza el que dius i com ho dius i podrem sortir d'aquestes lògiques patriarcals que no ens deixen veure més enllà. Confiem en la nostra poesia per dir-nos i compartir-nos així com mirem i observem creacions de l'altre.

Desaprendre juntes, un cop més i continuar ballant amb un peu a cada esfera: escola, carrer i institucions.

Si t'ha agradat aquest article i vols rebre informació dels pròxims que publiquem, envia'ns el teu nom i el teu correu electrònic.

He llegit i acceptat les condicions establertes en l'[avís legal](#) i [política de privacitat](#).

Xavier Núñez Morera

Mestre d'art a l'escola Samuntada de Sabadell, mediadora literària, performer, activista i artgrapher.